

СТАНОВИЩЕ

от проф. д-р Иван Тенев Димитров,

Университет „Проф. д-р Асен Златаров“ - Бургас, кат. „Икономика и управление“

На дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен „доктор”, професионално направление 3.7. „Администрация и управление”, докторска програма “Организация и управление извън сферата на материалното производство”

на тема „Модел на ефективното лидерство на мениджмънта в развитието на висшето образование” (Model of Effective Management Leadership in the Development of Higher Education)

с автор **АЛИ ИБРАХИМ ХАМДУН**

I. Обща характеристика и оценка на представения дисертационен труд

В структурно отношение в рамките на дисертационния труд са обособени увод, три глави, заключение, списък с използвана литература и приложение. Общият обем обхваща 227 стандартни страници, включващ 13 таблици и 18 фигури.

Актуалността на темата на дисертационния труд за сферата на висшето образование в Ливан е безспорна с оглед на съществуването на значими проблеми по отношение на развитието на лидерски умения във висшето образование, особено лидерство за повишаване на ефективността на преподаването и ученето.

Въз основа на формулираната основна цел на дисертационния труд – да генерира модел за ефективно лидерство на мениджмънта в сферата на висшето образование в Ливан и да оцени компетенциите за емоционална интелигентност и лидерските практики в институциите на висшето образование в Ливан., авторът извежда четири изследователски задачи, с които тя ще бъде постигната.

Като предмет на научно изследване авторът посочва преподаването и ученето на база ефективно лидерско поведение въз основа на опита на извадка от студенти в бизнес училища в Ливан и на опита на извадка от преподаватели от частни висши учебни заведения в Ливан.

Основните акценти на изследователска теза, която авторът доказва в дисертационния труд са, че ефективното лидерство във висшето образование налага обвързването на емоционална интелигентност, лидерска практика и ефективност с удовлетвореността на ползвателите на образователната услуга в единна и взаимнообуславяща се релация.

Дисертацията в теоретичен и практико-приложен аспект е ориентирана към разработката на концептуален модел за ефективно лидерство на мениджмънта във висшето образование в Ливан. Въз основа на това се поставя изследователската задача за разкриване на значението на ефективното лидерство и уменията за емоционална интелигентност в доставчиците на услуги за висше образование и разкриване на връзката между успешното лидерство и удовлетворението на студентите от предоставяната образователна услуга,

Използваната методика на изследване съответства на поставените пред проучването цел и задачи. Тя се реализира чрез провеждане на анкетни проучвания, насочени към преподавателите и студентите от бизнес факултети в ливански частни университети.

Добрата осведоменост на докторанта по разглежданите проблеми се потвърждава от използваните 131 литературни източника, всички на английски език. Използваните източниците са цитирани коректно в текста на дисертационния труд.

II. Оценка на резултатите и приноси в дисертационния труд

Основните резултати от първа глава могат да се обобщят, както следва:

- Проведено е задълбочен анализ на различните определения за ефективност и показателите за нейното измерване.
- Извършено е проучване на релационните зависимости между лидерството и управлението.
- Извършен е анализ на лидерството във висшето образование в глобален контекст и е установено, че няма ясен модел, свързващ независимите фактори - възприемане на подходящи лидерски техники и притежаване на емоционална интелигентност с ефективното лидерство.
- Извършено е надграждане на съществуващите дефиниции за ефективно лидерство и тяхното адаптиране за целите на висшето образование, като обвързва ефективното лидерство и с ефективния мениджмънт.

Във втора глава по-съществените резултати от дисертационния труд са:

- Извършен е анализ на системата за висше образование в Ливан. Проучени са отличителни институционални характеристики, които влияят върху избора на студентите в Ливан. Анализирани са отделните етапи на образователната реформа. Формулирани са основните проблеми пред образователната система.
- Анализирани са основните предизвикателства пред системата на висше образование на Ливан. Изследвани са трудностите при приемането на ISO 9001:2015 в ливанските висши учебни заведения.
- Дискутирани са индикаторите за ефективност на лидерството във висшето образование. Установено е, че ефективното преподаване включва култиви-

ране на критично мислене, подобряване на задълбочено разбиране на концепциите и развитие на способности за учене през целия живот. Разгледани са институционалните аспекти на осигуряването на качеството във висшето образование.

В трета глава могат да се открият следните по-важни резултати:

– Подробно е обосновано използването на трите категории променливи на модела на изследване.

– Ясно е дефинирани са процедурите за изследване и събиране на данни. С достатъчна конкретност са определени целта и дизайна на изследването. Формулирани са процедурите за събиране и анализ на данните. Изведени са хипотезите, обект на проверка в хода на изследването. Подробно са обосновани инструментите за набиране на данните, както и техниките за тяхното анализиране.

– Проведен е корелационен анализ на наличието и значимостта на връзката между независимите и зависимите променливи.

– Констатирано е, че лидерските тактики сами по себе си не са достатъчни, за да повлияят на качеството на предоставяните услуги. Установено е, че съчетаването на лидерско поведение с емоционална интелигентност води до положителна и силна връзка в институциите, предоставящи висше образование.

– Доказано е, че удовлетвореността на студентите се влияе от ефективното лидерство и от по-висококачествените услуги, въз основа на което са направени препоръки, които допринасят за повишаване на нивото на образование в страната.

На базата на представените резултати от трите глави от дисертационния труд могат да се обобщят следните по-важни приноси:

1) Представена е дефиниция на ефективното лидерство във висшето образование, като понятието е обвързано с конкурентоспособността на образователната институция във външната среда и с удовлетвореността на обучаваните студенти във вътрешно-организационен аспект.

2) Предложен е качествено нов концептуален модел за ефективно лидерство в образователните институции от висшето образование, основаващ се на зависимост между променливите ефективно лидерство, качество на образователната услуга и удовлетвореност на студентите. Изследвани са връзките между факторите, които формират съответните променливи, както и релациите между променливите на модела.

3) Предложен е качествено нов модел за изследване на лидерската ефективност в институциите на висшето образование, основаващ се на адаптирането на познати методологии, методи и инструменти за изследване на лидерството.

4) Доказан е модела за връзка между лидерски опит и емоционална интелигентност и тяхното влияние върху ефективността на лидерството и възможността той да се прилага и в институциите на висшето образование.

Посочените приноси без съмнение са собствено дело на докторанта, имат научно-приложен характер и са насочени към обогатяване на съществуващите знания и тяхното приложение в практиката.

III. Автореферат и публикации по дисертационния труд

Авторефератът отговаря на изискванията като в най-общ план достатъчно точно и пълно отразява съдържанието и структурата на дисертационния труд и основните изводи от проведените изследвания.

По дисертационния труд са посочени 3 самостоятелни публикации. Публикациите отразяват съществени части от труда и представят различни аспекти на изследванията на автора по проблема.

IV. Бележки и препоръки

По структурата и съдържанието на дисертационния труд не могат да се посочат съществени критични бележки. С оглед на по-ефективно практическо приложение на концептуалния модел за ефективно лидерство на мениджмънта във висшето образование в Ливан дисертационният труд би спечелил, ако корелационният анализ на променливите в модела бе допълнен с регресионен анализ за прогнозиране на очакваната удовлетвореност. Посочените препоръки обаче не биха оказали същественото влияние върху качеството и количеството на постигнатите резултати и приноси.

V. Заключение

Съществуват достатъчно убедителни основания да се приеме, че дисертационният труд притежава необходимата задълбоченост, завършеност и актуалност и се отличава с достатъчно достойнства и съществени приносни резултати. Той напълно отговаря на основните изисквания за присъждане на образователна и научна степен „доктор”.

Въз основа на изложеното до тук с висока степен на убеденост предлагам на членовете на научното жури да **присъдят ОНС Доктор** на Али Ибрахим Хамдун, в ПН „Администрация и управление“, докторска програма “Организация и управление извън сферата на материалното производство”, за дисертационен труд на тема: „Модел на ефективното лидерство на мениджмънта в развитието на висшето образование” / Model of Effective Management Leadership in the Development of Higher Education/

18.05.2023 г.
гр. Варна

Изготвил становището:

(проф. д-р Иван Димитров)